

DOLENJSKI ST.

Glasilo Socialistične zveze delovnega ljudstva okraja Novo mesto

LASTNIK IN IZDAJATELJ: Okrajski odbor SZDL Novo mesto — Izhaja vsako sredo — Posamezna številka 10 din — LETNA NAROČNINA 40 din, polletna 240 din, četrletna 120 din; plačljiva je vnaprej. Za inozemstvo 900 din oziroma 3 amer. dolarje — TEK. RACUN pri Komunalni banki v Novem mestu štev. 60-KB-16-Z-24

Štev. 48 (402)

LETNO VIII

NOVO MESTO, 26. NOVEMBRA 1957

STUDIJSKA
MIRANA JAH
NOVO MESTO

UREUJE uredniški odbor — Odgovorni urednik Tone Gošnik — NASLOV UREDNIŠTVA IN UPRAVE: Novo mesto, Cesta komandanta Staneta 30 — Poštni predel Novo mesto 33 — TELEFON uredništva in uprave št. 127 — Rokopisov ne vračamo — TISKA Casopisno podjetje »Slovenski poročevalci« v Ljubljani!

Prehodjena pot

Praznik rojstva nove Jugoslavije je postal dan, ob katerem pregledamo prehodeno pot in se pogovorimo kaj in kako bomo delali v prihodnjem letu. Na dan, ko se v sproščenem slavju spomnjam 29. novembra 1943, so delegati na tlu Zasedenja AVNOJ v Jajcu sprejeli pomembne sklepe, ki pomenijo začetek socialistične državotvornosti, graditve nove Jugoslavije. Nacionalni komite, ki je dobil značaj začasne vladne sredstvene vloge, ni skrbil le za uspešno vojskanje, pač pa je prevzel tudi nalogu, da skrbí za razvoj ljudske oblasti in za organizacijo gospodarstva na osvojenem ozemlju. Takrat so bili sprejeti sklepi in odloki, ki so dajali nosilec oblasti po vseh in v naseljih, nosilec oblasti, ki so jih izvolili včasih tudi sredi bojev, prve pravice in dolnosti.

Ti sklepi že nosijo v ščbi veliko misel o družbenem in delavskem upravljanju, ki se je razmaznila v letu 1952, ko je bil sprejet zakon o delavskih svetih. Kadar se ob takih prazničnih pogovarjamo, običajno pozabimo oceniti prav na največji uspeh — uveljavljanje neposredne demokratične pravice državljankov, da sodočajo o delovanju ljudskih odborov, odločajo o vzgoji po žoli, o zdravstveni politiki, skratka o vsem javnem življenju, in na delavske svete, ki smo jim prepustili gospodarstvo z velikimi sredstvi, s stotisoči strojev in z vsemi drugimi napravami. Ce bi lahko uspehe razvrščali, bi prav gotovo rekli nekako takole: To je največji uspeh, ki ga je Federativna ljudska republika Jugoslavija dosegla v svojem boju za napredek socialismu; tak razvoj pa je omogočil tudi neslutni napredok gospodarstva na vseh področjih. Danes si ne moremo zamisliti uspešnega gospodarjenja brez organov delavskega in družbenega upravljanja.

V Jugoslaviji imamo 6093 delavskih svetov, v katerih je več kot 200 tisoč članov. Vsak deseti delavec odloča o tem, kako bodo v podjetju gospodarili in kako delili razpoložljiva sredstva. Sprva so bile pravice delavskih svetov pravzaprav majhne, kajti leta 1952 naš gospodarstvo še ni bilo tako razvito, da bi lahko kolektivom prepuščali značilna sredstva, s katerimi bi lahko samostojno razpolagali. Toda vzporedno z razvojem gospodarstva smo povečali tudi materialno osnovno delavskoga in družbenega upravljanja. Nov korak na tej poti bo pomenil prvi januar prihodnjega leta, ko bo začela veljati nova uredba o delitvi dohodka. Potem, ko bodo kolektivi izplačali družbene obveznosti, bodo popolnoma samostojno delili preostala sredstva za plačo, za nakup novih strojev in drugih stvari, ki jih bodo omogočile bolj uspešno gospodarjenje. Delavski svet postajajo iz leta v leto bolj suvereni gospodarji v podjetjih, ki jim jih je družba prepustila v upravljanje. Še veliko več državljakov pa sodeluje v upravljanju javnih služb. Desetisoč jih dela v šolskih odborih, drugih deset tisoč sodeluje v upravljanju zdravstvenih in socialnih ustanov, v hišnih svetih, ki upravljajo 40.333 hiš ali 140.500 državljakov. Dalje, veliko število potrošnikov je vključenih v potrošniške svete, in končno, tu je že ves sistem komunalne samouprave, od zborov volivcev, krajevnih odborov, do občinskih ljudskih odborov, v katerih državljani prav tako uveljavljajo svoje pravice, zahtevne in želje.

Kot rečeno, družbeni sistem je pogojil napredok gospodarstva, kajti v njem je tista sila, s katero smo iztrigli Jugoslavijo iz največje zaostalosti. Tlk pred vojno je bilo tricet prvevralcev Jugoslavije zapostenih v kmetijstvu. To je bila zaostala agrarna dežela, v kateri je poljedelstvo ustvarilo 52 odstotkov naravnega dohodka, industrija in obrt skupaj pa komaj 25 odstotkov. V dvanajstih povojnih letih se je ta struktura temeljito spremenila. V kmetijstvu je bilo ustvarjenega v letu 1956 28 odstotkov naravnega dohodka, v industriji in obrti pa že 52 odstotkov. Ta napredok je še bolj očiten, če računamo narodni dohodek na posameznega prebivalca. Leta 1956 je bil narodni dohodek na prebivalca že za 30 tisoč dinarjev večji kot v zadnjem letu pred vojno.

Kako je napredovalo gospodarstvo Jugoslavije v 12 letih bo najlepše razvidno iz primerjav posameznih gospodarskih panog. Leta 1939 je znašala letna proizvodnja električne energije 1 milijard 173 milijonov KW, medtem ko smo lansko leto proizvedli že več kot 5 milijard KWh električne energije. Na tej poti se ne bomo ustavili, kajti do leta 1961 naj bi dosegli proizvodnjo 10 milijard KWh. Proizvodnja prenovega in koka se je povečala za več kot dvakrat. Pred vojno smo nakopal na vsakega prvevralca pol tone premoga, lansko leto, ko je bilo prvevralcev že precej več, pa je prišla na prebivalca že ton premoga na leto. Podobno je z načrtom. En sam deciliter načrt je odpadel na predvremenega prvevralca. Leta 1956 je bil narodni dohodek na prebivalca že za 30 tisoč dinarjev večji kot v zadnjem letu pred vojno.

Kako je napredovalo gospodarstvo Jugoslavije v 12 letih bo najlepše razvidno iz primerjav posameznih gospodarskih panog. Leta 1939 je znašala letna proizvodnja električne energije 1 milijard 173 milijonov KW, medtem ko smo lansko leto proizvedli že več kot 5 milijard KWh električne energije. Na tej poti se ne bomo ustavili, kajti do leta 1961 naj bi dosegli proizvodnjo 10 milijard KWh. Proizvodnja prenovega in koka se je povečala za več kot dvakrat. Pred vojno smo nakopal na vsakega prvevralca pol tone premoga, lansko leto, ko je bilo prvevralcev že precej več, pa je prišla na prebivalca že ton premoga na leto. Podobno je z načrtom. En sam deciliter načrt je odpadel na predvremenega prvevralca. Leta 1956 je bil narodni dohodek na prebivalca že za 30 tisoč dinarjev večji kot v zadnjem letu pred vojno.

Vzporedno s povečanjem energetske osnine, kajti elektrika, premog in nafta pomenijo kri industrije, je načrtača tudi proizvodnja surovin in polizdelkov. V letu 1939 smo pridobili 100 tisoč ton surovega železa in 235 tisoč ton jekla. Lani pa že 631 tisoč ton surovega železa in nekaj manj kot 900 tisoč ton jekla. Podobno se je povečala proizvodnja barvnih kovin. Od 1700 ton aluminija smo prišli na 15.000 ton v lanskem letu, srebro smo pridobili nekaj več kot 1000 kg, lani pa že 8 tisoč kilogramov. Tako se je povečevala iz leta v leto proizvodnja surovin in lanskem letom se je začela zelo naglo povečevala proizvodnja potrošnih dobrin. To je proizvodnja tistega blaga, ki naj bi prispeval k dvigu življenjske ravni in zaradi katerega smo v preteklih desetih letih gradili hidroelektrarne in težko industrijo.

Kaj pravijo številke o tem napredku. V letu 1939 je prišlo na vsakega prvevralca približno 4 kvadratne metre blaga, lani pa že 8 kvadratnih metrov. Podobno je še čeplji, kajti tudi ta je proizvodnja skoraj še enkrat večja. Poraba električne energije se je povečala za več kot petkrat. Medtem ko pred vojno sploh nismo izdelovali radijskih aparatu, je bilo lansketo letu izdelanih v naših tovarnah že 125 tisoč sprejemnikov. Tako je z električnimi stroji za gospodinjstva in z mnogimi drugimi artikli. Napredek je nenehen in izredno velik.

Teh uspehov ne navajamo zato, da bi ob njih samozadovoljno ugotavljali, kaj vse smo storili. Nikakor ne! Uspehi so le dokaz, da smo si zgradili temelje, ki nam bodo omogočili še hitrejši napredok, še hitrejše povečevanje življenjske ravni, ker dobro vemo, da življenje še ni takšno, kakršno bi moralno bilo.

Dve nalogi sta pred nam: Prva je v nenehni borbi za napredek socialističnih odnosov med ljudmi in druga, boriti se bomo morali za nov, še večji napredok materialne moči naše dežele. Ti dve nalogi sta med seboj tesno povezani in druga drugo dopolnjujeta. Ce ju bomo izpolnjevali, bomo zanesničili tudi drugo petletko, načrt, ki pomeni naš novi cilj.

M. S.

S 1. SKUPNE SEJE OBEH ZBOROV OKRAJNEGA LJUDSKEGA ODBORA NOVO MESTO

Za razvoj Dolenjske

bo vložil novi okrajski ljudski odbor vse svoje sile in skupno s pomočjo republike in zveze zagotovil nadaljnji gospodarski in kulturni dvig okraja

V petek, 22. novembra, je bila v sejni dvorani OLO prva seja novega okrajskega ljudskega odbora, katere so se razen skoraj vseh novozvoljenih odbornikov udeležili tudi ljudski poslanci Niko Silih, Avgust Jazbinsek, Franjo Kresec-Coban, Tone Šusteršič in Ing. Vilma Pirkovič. Najprej sta bili ločeni seji obeh zborov, ki sta ju začela najstajenja odbornika Franc Jare (v okrajskem zboru) in Albin Pišanski (v zboru prizvajalcev). Po poročilih verifikacijskih komisij so novi okrajski odborniki slovesno prisegli, nato pa so izvolili odbornika, ki bosta leto dni vodila seje ločenih zborov. V okr. zboru je bil izvoljen Janez Žunič, v zboru prizvajalcev pa Ivan Kotevar. Na obeh sejih so odborniki tudi počastili spomin nesadno umrlega tovarnika Janeza Kovarika, člana okr. zora prizvajalcev.

I skupno sejo novega okrajskega ljudskega odbora je nato začel odbornik Janez Žunič in predložil njen dnevni red. Po uvodnih formalnostih je Miha Počivina v imenu 10 odbornikov predlagal, da bi za novega predsednika OLO vnovič izvolil

Franc Pirkovič-Cort,
novi predsednik okrajskega
ljudskega odbora

Ijetni predsednik tov. Pirkovič se je toplo zahvalil za izkazano zaupanje in povabil odbornike, da v pogojih nadaljnega razvoja komunalnega sistema zavajajo vse sile za uspešno in koristno delo novega okrajskega ljudskega odbora. Zlasti si bo novi OLO prizadeval, da gospodarsko dvigne še vedno nerazvite predelje Dolenjske in Bela krajina, pri čemer bo v zadnjih letih s pomočjo republike in zveze dosežen že viden napredok. Vložiti bomo morali vse sile, da čim hitreje in brez bolečin gradimo socializem na tem področju, kjer je doalo prebivalstvo v letih NOB dovolj zgled-

dev, kako se je treba boriti. Se stav novega OLO jamči, da bo odbor lahko kot celota dobro delal in po 4 letih mandatne dobe pokazal lepe uspehe. Predsednik je pozval odbornike, naj izpoljujejo svoje dolžnosti in uresničijo zaupanje, ki so jim ga dali volivci, tako v delu okrajskega ljudskega odbora kot v občinskih ljudskih odborih. Ljudje so pripravljeni delati in marsikaj žrtvovati za napredok in dvig svojih krajev. Ljud-

Viktor Zupančič,
podpredsednik OLO

ski odborniki pa naj v tej prizadovnosti in v nem da dajajo prvi in najlepši zgled. Imamo pa vse pogoste, je zaključil tov. Pirkovič, da se z veseljstvom aktivnim delom hitro vključimo med vrste razvjetih odborjev v Sloveniji in Jugoslaviji.

Odborniki so nato izvolili člane stalnih odborniških komisij, člane 12 svetov okr. ljud. odbora, člane 17 upravnih komisij, nove člane okrajskega cestnega odbora, upravn. odbora podružnice NB Novo mesto, upravn. sklad za gospodarske kadre, okrajskega vodnega skladu, okr. gozdinskega skladu, odbora za investic. poslova in člane upravnega odbora okr. kmetijskega skladu. Imenovali so člane disciplinskega sodišča in izvolili za ravnatelja Kmetijsko-gospodarske šole na Mali Loki Staneta Česarke. Sprejeli so tudi sklep o ustavitev dvoletne administrativne šole in njenega internata v Novem mestu, za ravnatelja šole pa izvolili prof. Karla Marna. Razen tega so potrdili več garancijskih izjav za posojila raznih podjetij, nakar je bila 1. seja novega OLO zaključena.

Naš prspevek: 19 milijonov

Na I. seji je novi okrajski ljudski odbor v petek dopoldne med drugim tudi potrdil, da prizevamo 19 milijonov din. iz lanske 8-odstolne rezerve okrajskega proračuna v republikanski sklad za kritje stroškov cepljenja proti otroški paralizi. Ceprik je med okrajskimi prizadovnimi cepljenji v Sloveniji to eden najmanjših prspevkov, vendarje odnosno tretjih nagrad po doblju letos TVD Partizan Semči za dosežene razne uspehe na telesnovagojem področju v tem letu.

OLO pozdravili so tudi uspeh cepljenja, ki po zastugi zdravniškega kadra, prizadovnih pravzapravnih delavcev in stalnih uslužencev občinskih ljudskih odborov zelo dobro poteka. Tako okrajski odborniki bodo še naprej pomagali, da bo cepljenje zajelo po možnosti vse otroke v okraju, saj bo kognost te velike akcije le tako zares učinkovita, začeta mladine pred nevarno bolezni in njenimi hudimi posledicami pa res množčna.

60 ton semenskega krompirja in pet ton sortne pšenice. Zadržnikom, ki so se privajali za temovanie za večje hektarske rezerve občinskih ljudskih odborov, je zavarovala žito. Hektarski donos pšenice zadržnikov-tekmovačev je bil lep — 33 stotov na hektar. Zadržno premoženje je vredno dan 21 milijonov din, čisti dobitek v prvem polletju 2.822.543 din, ves finančni promet v tem času je pa znašal 133 milijonov dinarjev. Od čistega dobitka je bila zadruga za pospeševanje kmetijstva v prvem polletju 615.000 dinarjev.

In kaj so rekli zadržnik? Premalo časa je bilo za razpravo, sicer bi povedali še več. To, kar pa so povedali, ni bilo kritika, niti zavajanje čez to ali ono, temveč razdobljen predlog naprednih kmetovačev. Samo nekaj naj jih omenimo:

Zaman je našte prizadovanje za večje hektarski donos, ne samo odločanje nastopili proti raznim skodljivcem. Koloradski hrošč se je tako razpeljal, da resno ogroža krompir. Treba je tako priteči saditi krompir na čimbolj strnjene kompleksih; strogo obvezno na bo škropilnic; strogo obvezno na bo škropilnic; to in to hkrati na večjem področju. Občina bi moralna ureniti sklep o obveznem zaturjanju koloradskih hroščev. Bolje bi bilo, da bi škropile

strokovne ekipe, in sicer vse krompiršča. Prav tako naj bi spet škropile sadno drevje ekipe kmetijske zadruge, ker opravijo delo bolj strokovno kot posamezniki.

V kmetijstvo je treba vpeljati kolaboracijo. V živinoreji spet uvesti rodonik, plemensko živino pa kolektivno zavarovati. Predlog naj pripravi živinorejski odbor. Umeleno osmenjevanje krov je naj se razširi. Provedi je treba možnost za kolektivno zavarovanje posevkov in vinogradov. Upravni odbor so pooblastili, naj pametno ukrepa glede izolativne nekmetijskih dejavnosti iz poslovanja zadruge.

Res veliko dobrih predlogov in oblič našlog upravnemu odboru in posameznim odsekom, pa tudi občinskemu ljudskemu odboru.

Pogodbeno sodelovanje v proizvodnji

»Zavarovanje pšenice proti toči« je bila dobra stvar. Nič nismo tvegali. Zadruga je plačala premijo. Ce bi pobila toča, bi (Nadaljevanje na 5. strani)

Vsaki šoli mlečno kuhinjo

Lepo priznanje okrajski organizaciji Rdečega križa

Prejšnji teden je bilo v Novem mestu dvodnevno posvetovanje predstavnikov Glavnega odbora RK Slovenije in članov okrajskega odbora RK ter odbora za razdeljevanje pomoči RK. Obravnavali so problem šolskih mlečnih kuhinj in način delitve ter se posvetovali o upravljanju do pomoči med

BOG BOGOVA

»Ne! Dolenjskemu listu nobenega oglassa, ker je o nas pisal, Poročevalcu nobenega oglassa, ker je tudi nekaj objavil, travic pa zato ne, ker ni o nas nič pisala!«

Prvi nasudi hmelju pri Črnomlju

Kmetijska zadruga Črnomelj pripravlja ob sodelovanju s Proizvodno zadružno zvezo dogovor za saditev hmelja. Predvidevajo, da bi zaenkrat zasadili ob cesti proti Vranovici 5 hektarov. Dosedaj se je odločilo 5 posestnikov, ki bi deloma sami, deloma pa v pogodbenem sodelovanju z zadrugo prideli gojtiti hmelj. Upajo, da se bodo odločili še drugi kmetovalci, ki imajo v tem predelju polja.

Kmetijska zadruga Črnomelj je pridela letos tudi s pogodbom pridelovanjem semenske pšenice. Iz inozemstva so dobili 1.600 kg semenske pšenice, ki so jo oddali zadružnikom za razmnožitev. To je znana italijanska sorta, kot jo pridelujejo v metliški okolici.

Skrajna malomarnost

Štančko Legat je 3. novembra prenodič na kozolec posestnika Jožeta Erjavec na Vel. Podljubn. Počeni si je prizgal cigaret in zaspal. Pri tem mu je goreč ogorek padel v seno. Ker ga ni mogel dočeti, ga je kar pustil in odšel. Kozolec je pogorel do tal. Res skrajna malomarnost na brezbrinjost do tujega imetja.

Neprevidnost otroka

Jože Simec iz Gribelj je šel 7. novembra z vprežnim vozom v Desinc. Ne da bi vedel se mu

je zadaj na voz obesil Šikonjevit faniek iz Desinca. Pri tem je otrok po neprivednosti vtaknil nogu med kolo, ki mu jo je hudo poškodoval. Prepeljati so ga v novomeško bolnišnico. Starši in učitelji, dopovejti otrokom, kako nevarno se je obesati na voz med vožnjo!

Nezgoda avtobusa

Ivan Stjepan, Šofer poštnega avtobusa iz Črnomlja je 17. novembra vozil iz Semčica proti Črnomlju. Zavozil je preveč na reči ceste, zaradi česar se je avtobus prevrnil. Pri tem je bila lažje poškodovana neka ženska, na vozilu pa je okoli 75.000 din škode.

Novi številki glasila »DELO IN VARNOSTA«

Pravkar izšli številki (6. in dvojna 7.-8.) Casopisa DELO IN VARNOST, ki ga izdaja Zavod za proučevanje organizacije dela in varnosti pri deli LRS, nadaljujejo, ki jo je potrebno, koristiti zanimalivo gledalo mestopislo. Torej, članek delavnih svetovalcev in upravnih odborov in drugimi odgovornimi kadri v gospodarstvu bi jih feleli več posebno zanimljivosti in rehabilitaciji delovnih inovativ. Železničarje in druge pa zanimivo napisana razprava. Prečim delovne nezgode na železniških progah. Načelne in praktične posledje na organizacijski deli obravnavata več članov, prav tako vrožje kadrov v podjetjih, program varnostnega izobraževanja, produktivnosti dela in pod. Vsakega gospodarstvenika mora zanimati sočno napisani stavek v dvojini številki casopisa, ki razpravlja zelo prodorno o Osnovnih elementih gospodarskega plana in industrijsko podjetje.

Krompir imajo, žvine pa ne

Kmetje v občini Trebnje imajo letos izredno veliko krompirja, za katerega ni kupca. Po samesti kmetovalci imajo tudi več vagonov krompirja. Pravilo, da bi do spomladni lahko z njim spitali precej prasičev ali govedi, pa nimajo denarja za takšno živino.

Tu bi moral pomagati kmečka zadruga in kreditirati kmetovarni ukrep, da bi rešil tako kot to delajo zadruga v Beli krajini in tudi KZ Žužemberk, na temelju pogodbe med rečem in zadrugo. Pitana živina ima lepo ceno in je lahko prodati. Od takega sodelovanja imajo korist kmet, zadruga in skupnost. Kaj bo začelo vse kmetijske zadruge v okraju posnemati vsestransko živahnou dejavnost metliške zadruge?

V gospodarskih organizacijah so bili državni uslužbeni do uvedbe delavskega samoupravljanja v posebnem uslužbenem razmerju, delavci pa v posebnem delavskem razmerju. Za leta 1952. je bila sicer ta razlika odpravljena, sa pa še danes čutijo nekatere razlike. Z novo ureditvijo bo to odpravljeno. Poleg tega je treba upoštevati, da prvi del zakona velja za vse. Tako uvažamo načelo enotnosti delovnega razmerja, torej velja tudi za osebe v javnih službah.

Vprašanje je, kako se delavski samoupravljanje odraža v pravljicah za ureditve delovnih razmerij v gospodarstvu. Odgovor nam daje osnutek na obsežnih stranech. Predvsem pa bi bilo dobro omeniti sprejem delavcev in pre-

Tako se ne dela

Zaradi neplačanih davkov so se prejšnji teden oglašali pri posnetniku Andreju Colariču v Slinovčah izterjalci občine Kostanjevica—Podbožje. Colarič jih je priseljal s sekirov v rokah in jim grozil, da jih bo pobil. Zaradi nasilne preprečitve uradnega akta in nevarne grožnje se bo zagovarjal na sodišču.

Vino in hitrost

Marijan Merlak, trgovski posmočnik iz Ljubljane, se je 10. novembra vrnil z motornim kolesom iz Brune vasi pri Monikongu proti domu. Zaradi vijenosti in nagle vožnje se je prevrnil. Pri tem je motorno kolo utrpelo hude okvare, sam pa dobil lažje telesne poškodbe.

Avtobus in ciganski voz sta trčila

Prvega novembra je prišlo v Črnomlju do trčenja avtobusa Vinica-Novo mesto s ciganskim vozom. Cigani so vozili po lev strani, na tem kraju pa je tudi oster nepregleden ovinek. Na avtobusu je škoda za okoli 30 tisoč dinarjev.

Trčenje kolesarjev

Kolesar F. M. in kolesarka J. Z. sta 12. novembra trčila na cesti na Malem Slatniku. Do trčenja je prišlo tako, da je kolesarka zavozila s kolesom v zadnjem delu F. M. Ob sta padla, pri čemer je kolesar dobil lažje, kolesarka pa težje poškodbe.

Svet vino in nagla vožnja

Uslužbenca Okrajne gozdne uprave Novo mesto H. in A. sta se 5. novembra okoli 22.30 ure peljala z motornim kolesom iz Črnomlja v Novo mesto. Na ostrem zavodu pri »Zajcu« pod Gorjanci sta se zaradi nagle vožnje in vinjenosti voznika prevrnili. Na vozilu je škoda za okoli 10.000 din, prav tako pa je zadaj sedeči A. dobil težje poškodbe.

Spet vino in nagla vožnja

Uslužbenca Okrajne gozdne uprave Novo mesto H. in A. sta se 5. novembra okoli 22.30 ure peljala z motornim kolesom iz Črnomlja v Novo mesto. Na

DOLENJSKI LIST

ZUNANJE POLITIČNI TEDENSKI PREGLED

V atlantskem taboru na Zahodu vladata precejšen nemir in mrzličnost. Gre za spremembe v organizaciji zahodne politične in vojaške enotnosti, ki po mnenju Washingtona ne ustrezajo več spremembenim razmeram oziroma povečani vojaški pomoči Sovjetske zveze. To sta predvsem ugotovila pred kratkim v Washingtonu predsednik Eisenhower in ministarski predsednik Velike Britanije Macmillan.

Zdaj se je tudi izvedelo, da sta ta dva državnika skovali ob tej prilnosti načrt, ki ga nekateri imenujejo načrt »s kolektivnih sil, drugi načrt integracije sil, tretji pa kratko malo politiko medsebojne odvisnosti. Tretji izraz so skovali predvsem Američani, ki so po fizičnosti sovjetskega umetnega satelita postal nekoliko poniznejši, kot so bili.

Kako pa naj bi izgledala integracija sil v NATO ali atlantskem paketu?

V Washingtonu in Londonu so mnenja,

da bi bilo najbolje, če bi vsaka članica dobila isto vlogo, ki ji najbolj ustreza

po sposobnosti in gospodarski in vojaški moči. Tako bi ZDA in Velika Britanija prizvajale jedrsko orožje na svojem ozemlju. Danska nikar je bila dovoljna, da blizu njenem ozemlju ustanavljajo oporišča za rakete izstrelke, ki naj bi bila nekakšna racionalna delitev letelj proti Moskvi, nosič vodikove bombe. Danes je močno odmeva v uresničenih vojaških opozoril, da bi v tem primeru Sovjetska zveza najprej udarila po teh oporiščih, kar je sposobna storiti. Danes malokdo vredi, da ne bi bila Sovjetska zveza sposobna teža storiti. Pa tudi v drugih državah, članicah NATO, ni čutiti po-

Mac Mahonov zakon, ki prepoveduje posredovanje »Atomskih skrivnosti«, o katerih je znameniti ameriški znanstvenik Edward Teller v svoji abecedi za svoje otroke hudomušno zapisal pod črko S:

S je Skrivnost, ki se lahko obdrži, ko ne bi runjal bilo pametnih ljudi.

Ti spomeniti ljudje pa so brez dvoma Rusi, ki v nekaterih zadavah vedo več kot Američani. Zato pa je nesmiselno skrivanje svoje skrivnosti pred lastnimi zaveznicami, ko se je skrivnost vendar že znane nasprotniku. Tako

»INTEGRACIJA SIL«

vsaj pravijo zagovorniki tesnejšega sodelovanja držav članic NATO.

Potem je tudi mučno vprašanje ko

piščenja atomskega orožja na evropski celiini. Uradni gospodarski in javni meni na Danskem so že povedali svoje o atomske oporišči na svojem ozemlju.

Danska nikar je bila dovoljna, da blizu

njenem ozemlju ustanavljajo oporišča

za rakete izstrelke, ki naj bi bila

le telj proti Moskvi, nosič vodikove

bombe. Danes je močno odmeva v

uresničenih vojaških opozoril, da bi

v tem primeru Sovjetska zveza

najprej udarila po teh oporiščih, kar je

sposobna storiti. Pa tudi v drugih

državah, članicah NATO, ni čutiti po-

sebrega navdušenja nad kopljencem

atomskega orožja na njihovem ozemlju.

To države nikakor nočejo postati

slike letalonosilke, posebno še,

ker so marsikje prepričani, da ZDA

ne bi branile evropskega kopna tako,

kot bi branile lastno ozemlje.

Sredji prihodnjega meseca bo v Pariz sestanek poglavarjev držav, ki so članice NATO. In tega sestanka se bo udeležil tudi Eisenhower. Takrat — tako vso zatrjujejo američki in britanski krogri — bodo lahko vse članice senakoprovno povedale svoje mnenje o teh in drugih vprašanjih. Toda nihče ne dvomlja, da bodo ZDA prilegle na sestanek z že izdelanim načrtom, ki ga bodo skušale usiliti drugim družabnikom v paktu. Ta načrt pa predvsem ni všeč Franciji, ki je se močno jezna na ZDA in Veliko Britanijo zaradi pošiljk lahkega orožja Tunizi. Francija bo hotela važnejše mesto v atlantski družini, kot je samo izdelovanje lovskih letal. Toda vprašanje je, če je bodo sedanje finančne težave, zmeda v gospodarstvu in še večja zmuda v Alžiriji dovoljale, da lahko nastopa kralj enakopravni družabnik ZDA in Velike Britanije.

Celoten vlogi integracijskih naporov na je le obutek jalovosti in krankanja. Čas namreč vedno bolj dokazuje brek-koristnost vojaških pakrov. Toda koliko lažje je slediti uholjeni poti, kot iskati drugih novih rešitev. Trdasta kraljevina samovojniški pakrov ni pot, ki drži v resničnemu popuščanju napetosti in miru. To je nekakšen začaran krog sodobnega sveta.

Kratke

IZ RAZNIH STRANI

• V Beograd se je vrnula jugoslovanska partizanska in državna delegacija, ki se je udeležila prosilav ob 40. letnici oktobrske revolucije v Moskvi. Delegacijo sta vodila Edvard Kardelj in Aleksander Ranković. Kraljevina je sledila v sestanku s generali, ki so se objavili načrti komunistov in delavskih partiz posiale vsem narodom po svetu, in ga je podpisala tudi načrt za izseljevanje. Tudi Krasic je v metliški občini, a nití zdaleč ne bi mogel primerjati pripravljenosti za napredek med Krasinskim in metliškim zadružnikom. Pobreno bo pa čimprej razmisli, ali so bolj dobesedne strelje in breze, ali pa pšenica, tobak in hmelj, in ali se splošna kmetu pridelati nekaj sto kilogramov čebule in na krošnjariti po sejnih v Kraljevici. Metliški in Novem mestu.

»BETIS« dobila posojilo

Republiški odbor za posojila je odobril investicijski posojilo Belekranski trikotažni industriji »BETIS« v Metliki v znesku 3,671.000 din. Podjetje ga bo porabilo za priskupljevanje umetne meteorite, ki pa bodo nista bila izstreljena v pravo smer, da bi dosegla Mesec. Ampak mora biti predvsem rezultat notranjega bola. V Moskvi je bil objavljena tudi deklaracija dvanajstih parti, ki je pa naša delegacija ni podpisala.

• Na kongresu francoske radikalne stranke v Strasbourg se pričrvali Mendès-France pozvali predsednika vlade Félix Galliarda, ki je tudi radikal, na nemudom predvsem predlog Tunizi. Marok za zanesljivo pogajanje z voditelji alžirskih partizov o prehodnem vojnem v Alžiriju.

• V ameriški državi New Mexico se izstrelili v vesolju s tremi aluminijskimi kroglici s hitrostjo 64.800 km na uro. Ti dve kroglice sta pravzaprav umetna meteorita, ki pa bodo nista bila izstreljena v pravo smer, da bi dosegla Mesec. Ampak sta se izstrelila zemeljski težnosti (za to zadoda je hitrost 40.000 km na uro) in letita zdati v vesoljstvo dokler ju ne pritegnijo Sonce. Če bi bili kroglice zastreljene v prav smer, bi morali dosegeti Mesec v nekaj desetih letih.

• Sekretar egipčanske uprave za gradnjo asuanskega lanca je izjavil, da bo v celoti gradnja tega jezu in hidroelektrale 120 milijonov egipčanskih funkov in da bodo deli končani v štirih letih.

• Po sporabi svetovne zdravstvene organizacije se je zadele epidemija azijske gripe zadnjih čas spet širila. Nov val gripe je zadel zlasti evropske države. Od sedečega oktobra delujejo obotele za gripe v Avstriji okrog pol milijona ljudi, v Italiji pa podpol milijon. O novem letnem epidemiju poročajo tudi iz Japonske ZDA.

• V Moskvi so se sestali znamenitki 17 držav, ki razpravljajo o vprašanjih jednotne finančne in pravne politike v Evropi. Med udeleženci so Velika Britanija, ZDA, Indija, Kitajska, Jugoslavija in Svedenska.

Sinu, fantu ali nečaku, ki je v vrstah JLA, pomeni Dolenjski list najlepši pozdrav vsakega tedna! — Naročite mu ga že danes!

Dne 7. aprila letos je pogorela domačija, zdaj pa stoji na njenem mestu že nova, seveda veliko lepša...

KOLEKTIV novomeške opekarnе

ZALOG

čestita za DAN

Revolucionarno valovanje na Dolenjskem pod vplivom Oktobrske revolucije

6

(nadaljevanje)

Trije fantje so zvečer prišli tudi na Krko k odborniku Francu Medvedu in mu naročili, naj gre takoj k Štumberju. Medved je odhitel v Kandijo, kjer pa je bila občinska pisanina že zaklenjena. Ker se je bila domov, je prespal pri Zureu.

Odborniku Alojzu Vovku, ključavnici iz Gotne vasi, pa so uporni knežje zavrnili njegovo ponudbo, da tudi on podpiše svoj delež vojnega po-

sojila. Oprostili so mu, ker ga tako ni bilo doma, saj je bil v vojski, in ker se je sedaj pridružil upornikom ter bil celo v njihovi delegaciji v pisarni.

Oficer Franc Pirš, ki je bil tedaj na dopustu v Novem mestu, prej pa je bil več let novomeški dopisnik naprednih časopisov, v katerih je Zurec večkrat očital, je popoldne Jožetu Pirmarju čestital: »Čestitam vam. Kar sem jaz 1. 1912 začel, to ste vi danes končali.« (Zaslivanje A. Podbevske.)

Zmaga Šmihelskih in stopiških revolucionarjev

Jože Pirmar je bil zadovoljen s svojim revolucionarnim delom. Svoje zadovoljstvo je izrazil tudi odstavljenemu policistu Martinu Petrušiču, ki je kot priča pred sodiščem takole reprodručal Pirmarjeve besede:

»Zvečer mi je rekel Jože Pirmar, da je celo stvar hitro zgodoviti, ker je v nedeljo zvečer začel in v štirih dneh končal. Stvar je zato v roke vzel, ker so (celo — op. F. S.) baba kričale in se pritoževali proti županu.«

Šmihelski in stopiški revolucionarji so v Kandiji, streljaj od Novega mesta, 27. decembra 1918 pod vodstvom boljševiških ljudskih tribunov zmagali. Zrušili so stare, osvrzene oblastnike in sami v popolnem miru in redu na demokratičnem zboru volivcev prevzeli oblast v veliki občini Šmihel-Stopiče. Njihove borbenе skupine so nemoteno patruljirale po samem Novem mestu, ker se je maloštevilna žandarmerija v preplašnosti pred upornim ljudstvom, ki je bilo delno tudi oborenzo, poskrila.

Kasno popoldne je revolucionarno ljudstvo po odstopu klečalniku župana in odstavljeni odbornikov izbrala svoj začasen revolucionarni odbor. Bivšega odbornika Alojza Vovka, ki se je edini pridružil upornikom, so hoteli zbrati za svojega župana, ker bi bil ves v vodenju občinskih poslov, saj le bil že okrog deset let občinski odbornik. Podobno so zahtevali tudi od svojega političnega voditelja in organizatorja Jožeta Pirmarja, ki pa je menil, da je še premilad in neizkušen za tak posel. Končno je bil izbran začasen štirčlanski revolucionarni odbor.

Vovk je po lastni izjavi, kot priča pred sodiščem, »končno objubil, da bo začasno prevzel pregledovanje pošte in drugih najbolj nujnih stvari... Kadar bodo pa volitve, nai si pa izvo-

Prvi ljudski milicnik v Novem mestu je bil decembra 1918 tov. Tone Pirmar, danes upokojeni tesar na Brodu

vzame ključ od občinske pisarne. Zato je zvečer »zaklenil pisarno in odnesel ključ s seboj.« Za prej je bil izvoljen Tone Pirmar za občinskega policaja, kovač Janezu Florjančiču pa so ljudje naložili, naj poskrbel, da bodo še preostali bivši odborniki prevzeli nase svoj delež vojnega posoja. Z vsem tem »so bili ljudje zadovoljni in so nato odšli domov. (A. Vovk.)

Kljub snegu in mrazu so uporniški kmetje, delavci in obrtniki brez hrane vztrajali na prostem okrog občinske pisarne v Kandiji od jutra do 5. ure zvečer. Po Zurevem prileganju pred sodiščem so se cel popoldan zabavljali okoli njegove gostilne in občinske pisarne, ko je bil on že doma, »kar se zvečer vracač do na svoje domove, veselili teh uspehov in streljali s samokresi.«

Nova oblast začne poslovali

V soboto, 28. decembra 1918, je nova revolucionarna oblast občine Šmihel-Stopiče začela poslovati. O tem je Jože Pirmar v svojem zagovoru pred sodiščem kratko izjavil:

»Drugo jutro potem sva šla z mojim bratom Tonetom v občinsko pisarno. Tam sva pospravljena, kar je bilo od prejnjega dne v neredu, pomedla

pisarno in jo zaskurila, nakar sta pršala tajnik in pa poslovnica Avsec, ki sta začela uradovati nemoteno — po navodilih Jožeta Pirmarja.

Boljševik Tone Pirmar, izvoljen prejšnjega dne za ljudskega policeja, je v občinski pisarni spletel civilno obleko in se preoblekel v političko uniformo na odstavljenega policista Pe-

(Nadaljevanje in konec)

Na vse zgodaj zjutraj smo se odpravili na 30 km dolgo pot. Dežurni vod nam je že prej pripravil topke kave. Zariskrbljeni smo se ozirali v temne oblake, ki so se nam blizali od Plitvic. Hiteli smo, da bi jim ušli. Vendar zaman. Po 10 km pot nas je začel počasi močiti dež, ki nas je polagoma namakal ves določan. Dežurni vod, ki je šel pred nami, nam je pri nekem kmetu na Krbovskem polju pripravil keso. To polje nam je poznamo iz zgodovine, saj je bila tu znamenita bitka med Hrvati in Turki. Skromne hiše ob tem polju, po katerem se pode ogromne crede lepili konj, kogar vedi in ovac, so bile v zadnji vojni popolnoma uničene. Kmet, ki nam je do kroža premočenim gostoljubno nudil svojo streho, je med vojno stririkrat gradil svojo hišo in komaj pa osvobodil. Jo je res lahko dokončal ob podpori oblasti in mladiških delovnih brigad, ki so jim takrat zidale hiše. Kako so v teh krajih pustišči ustaši, smo lahko videli na vsakem koraku.

Presenetila in obenem ganila nas je gostoljubnost tega preprostega kmeta, ki nam je pri prihodu dejal: »Počutite se v moji hiši kakor doma, kar je moje je tudi vaše.« Dali so nam na razpolago vse prostore v hiši, da smo se lahko preoblekli in posušili. Tudi oguljšče so nam odstopili in niso pričeli prejku kuhati kosila, dokler se mi nismo najedli. Zelo pozno so tisti dan jedli, nam pa bo ostal ta kmet v najlepšem spominu.

Precjek kilometrov smo že imeli v nogah. Pojavili so se tudi že nadležni žulji, kateri pa smo zdravili zelo uspešno na svoj način. Naša dekleta so sklenila, da bodo hodila kar bosa. In pogumno so premagovale dolge kilometre, čeprav nas pot ni pliala venomer po ravni in gladki cesti, ampak

tebe, starega in bajto. Zraven je bilo več mož iz Šmihelske občine...

Ker smo drugi odborniki prišli, bi bili pač za njega najbolj potrebno, da bi bil prišel, ker na njega so najbolj Podgorci, Jezniki, ker je pri prevzemaju živine ostro in krvivo postopal z ljudmi...

Franc Vrtičič ga v svojem prečiščanju pred sodiščem takole dopoljuje:

»Florjančič... je potem

pripovedoval, da je treba graščine razbiti (v resnicu: razdeliti — op. F. S.)... da je lov prost itd. Vse to sta natanko slisala moja žena in pa moj sin. Drugi dan (t.j. 29. decembra) sem potem šel v občinsko pisarno ter sem vprašal tajnika, kje ima tisto polo, da jo podpišem. Jaz nisem nič spraševal,

zakaj se podpisuje, marveč sem samo podpisal, ker je bilo rečeno, da kdor se podpiše, je potem prost.«

K OBLETNICI ROJSTVA FEDERATIVNE LJUDSKE REPUBLIKE JUGOSLAVIJE IN K POMEMBNIM NOVIM ZMAGAM NA POLITIČNEM IN GOSPODARSKEM PODROČJU, ČESTITAO VSEM DELOVNIM LJUDEM DOLENJSKE

Okrajni ljudski odbor Novo mesto

Okrajni komite ZKS

Okrajni odbor SZDL

Okrajni odbor UROJ

Okrajni komite LMS

Okrajni odbor ZVVI

Okrajni odbor RK

VLAGAJMO TUDI V BODOČE VSE NAŠE SILE IN NAPORE ZA ZMAGO NAČEL USTVARJALNEGA SOŽITJA IN ZA MIR MED VSEMI NARODI NA SVETU!

Simpatije in zaskrbljenost časnikov

Mladoliberalna »Jugoslavija« je 30. decembra 1918 objavila:

»Kandijski paša strmolagiven. Zupan Zurc (Štumberja) je ljudstvo 27. t.m. prisilil, da je odstopil...«

Liberálni »Slovenski narod« je 31. decembra 1918 pisal:

»Zupan občine Šmihel — Sto

pič J. Zure p. d. Štumber v Kandiji je bil prisiljen s svojim odborom odstopiti. Na zahtevo občinjarjev so moral župan in odborniki prevzeti nase vojne posojo, ki so ga podpisali za občino.«

Socialdemokratski »Naprek« je 8. januarja 1919 poročal:

»Ljudska sodba v Kandiji Eden največjih krvosovos na Dolenjskem, pod imenom Štumber, širom znani župan Zurc v Kandiji, je po dolgem času vendar je našel svojega sodnika... Pardoniran od vseh oblasti je možakar se vživel v preprinjanje, da bo svojo grešno pot nadaljeval do konca svojih dn... Par naših dolenjskih domišljencev je poskrbelo, da je bil tu sodni dan in tudi dan plačila... Na koncu pa list Zurca imenuje župan.«

Dolgo smo šli v hrib, nato smo nadaljevali pot po grebenu. Nekateri so nas tolazili, da je od tu do Drvarja samo 5 ur-
horje, mi pa smo kmalu ugotovili, da v tem času ne bomo prispevali in smo potrebovali za pot nad 9 ur. To je bil naš najdaljši in najtežji marš. Kosili smo zvečer v Drvarju, s seboj smo pa imeli samo malico. Pitne vode

Ob prezniku rojstva naše države
DNEVU REPUBLIKE
Iskreno čestitajo rudarji

RUDNIKA
KANIZARICA
PRI
ČRNOMLJU
vsem prebivalcem
Bele krajine,
Dolenjske
in ostalih predelov
naše socialistične
domovine!

Pridružujemo se manifestacijam delovnega ljudstva za PRAZNIK REPUBLIKE ter želimo vsem prebivalcem straško-topliske občine kar največ uspehov pri dvigу kmetijstva in izgradnji socializma!

OBČINSKI LJUDSKI ODBOR Straža-Toplice

Občinski komite ZKS

Občinski odbor SZDL

Občinski komite LMS

Občinski odbor UROJ

Občinski odbor ZB

Občinski odbor ZVVI

Občinski odbor RK

Občinski odbor SZ

Občinski komite ZKS

Občinski odbor SZDL

Občinski komite LMS

Občinski odbor UROJ

Občinski odbor ZB

Občinski odbor ZVVI

Občinski odbor RK

Občinski odbor SZ

Občinski komite ZKS

Občinski odbor SZDL

Občinski komite LMS

Občinski odbor UROJ

Občinski odbor ZB

Občinski odbor ZVVI

Občinski odbor RK

Občinski odbor SZ

Občinski komite ZKS

Občinski odbor SZDL

Občinski komite LMS

Občinski odbor UROJ

Občinski odbor ZB

Občinski odbor ZVVI

Občinski odbor RK

Občinski odbor SZ

Občinski komite ZKS

Občinski odbor SZDL

Občinski komite LMS

Občinski odbor UROJ

Občinski odbor ZB

Občinski odbor ZVVI

Občinski odbor RK

Občinski odbor SZ

Občinski komite ZKS

Občinski odbor SZDL

Občinski komite LMS

Občinski odbor UROJ

Občinski odbor ZB

Občinski odbor ZVVI

Občinski odbor RK

Občinski odbor SZ

Občinski komite ZKS

Občinski odbor SZDL

Občinski komite LMS

Občinski odbor UROJ

Občinski odbor ZB

Občinski odbor ZVVI

Občinski odbor RK

Občinski odbor SZ

Hrbtenica naprednega kmetijstva

(Prenos s 1. strani) Dobili odškodnino, zadružna pa je povrnila plačane premije. Ker ni bilo toče, smo pospravili lep pridelek. Premije smo zadružni povrnila ob prodaji pridelka. Tako so povedali zadružniki o prvem koraku metliške zadruge pri uvažjanju pogodbenega sodelovanja v proizvodnji.

Tako torej so priceli v metliški zadruzi s pogodbenim sodelovanjem, s katerim sedaj prednajdišje pred vsemi zadrgami v okraju. Letos so napravili precejšnji korak naprej. Zadružniki so sklenili proizvodne pogodbe za pridelovanje priznane seneške pšenice. In kakšna je taka pogodba?

Zadružna kreditira pogodbeniku do pospravljanja pridelku izbrano seme, umetno gnojilo, akropivo proti plevelu, zavarovanje proti toči in mu nudi usluge s stroji pri obdelavi. Zadružnik izjavlja, da bo pri obdelavi upošteval navodila poseževalne službe kmetijske zadruge, da bo oral dovolj globok, da bo uporabljal ustrezna umetna gnojila in da bo pridelek seneške žita, če bo priznana za seneško, prodal po dnevnih cenah svoji zadružni. Letos ima metliška zadružna sklenjeni takih pridelovalnih pogodb za površino nad 30 hektarov. Ker na ta način zadružniki lahko znatno povečajo pridelek, ne da bi pri tem vlagali svoja sredstva ali kaj tvegali, se bo pogodbeno sodelovanje razširilo še na ostale pridelke.

Izredno važne so tudi usluge zadružnikom pri obdelovanju polja. Stroj opravi mnogo bolje in ceneje, zlasti pa hitreje, kot človek. Znano je, da so privatne usluge zlasti v metliški okolici za oranje in druga poljska dela

zelo drage, ob največjih poljskih delih pa je še težko dobiti delovno silo. Zato je razumljivo zanimanje zadružnikov za okrepitev strogatega parka kmetijske zadruge.

800 pogodb za rejo prašičev

Metliška zadružna je zdaj najmočnejši odkupovalec živine. Ne samo zato, ker sta v Metliki vsak mesec dva velika živinska sejma, pač pa čedalje bolj zato, ker načrtno skrbli za večjo prizadovost pri reji prašičev.

Vsek teden odkupujejo v Metliki prašiče. V deseth mese-

Podobne pogodbe uvaja kmetijska zadružna zdaj tudi za pitanje goveje živine. To je za zadružnika prav tako ugodno kot reja prašičev. Pogodi so enaki, da pa se to delo dobro izplača, dokazuje zadružna s svetimi poskusi v lastnih hlevih.

Pogodbe tudi v vinogradništvu in sadjarstvu

Kredite na osnovi proizvodne pogodbe daje zadružna tudi za obnovo vinogradov in stremjenih sadovnjakov. Prav glede vinogradništva so pred zadružno ve-

Najhujša in največja ovira za načrtno obnovo vinogradov so razdrobljene parcele. Vendar zanimanje, zlasti mlajših govpdarjev, za načrtno obnovo vinogradov na osnovi pogodb z zadružno kaže, da je led pribit tudi na tem področju. Zadružna že sklepala proizvodne pogodbe za pridelovanje grozdja pod pričilno istimi pogoji kot za pridelovanje žit in pod.

Kmetijska zadružna Metlika ima pogoje, možnosti in sredstva, da nudi zadružniku vse kar potrebuje za večje pridelke, prav tako pa tudi odkupi od njega vse, kar ima na trgu. Metliška zadružna je že danes močna hrbtenica in nosilec dviganja kmetijske proizvodnje in s tem blaginje zadružnikov. S svojim delom kaže kmetovalcu, kje naj jače rešitev in zaostalošč v revščini, pri tem pa mu nud: vso pomoč.

Sicer pa so dejavnost KZ Metliška opazili vsi kmetovalci tega področja. Stevilo njenih članov raste. Celo na hrvatski strani so kmetje, ki se žele vključiti v metliško zadružno.

Prav gotovo se bo v metliški občini najprej pojavilo vprašanje ene zadruze za vse območje občine. Na tato, da bi močnejša zadružna zatrla manjše, pač pa zato, ker ima večje možnosti in boljše pogoje za tisto osnovno dejavnost, ki jo imajo zadružna v našem gospodarskem in družbenem življenju: odpravo zaostalosti, dvig kmetijske proizvodnosti ter ustvaritev socialističnih odnosov na vasi. Metliška zadružna krepko dela na tem polju.

Peter Romančič

Kadar v Metliki odkupujejo prašiče, je v mestu tesno

cih jih je zadružna odkupila že nad dva tisoč (v skupni teži nad 200.000 kilogramov). Pri povprečni ceni 225 din za kilogram pomneni to 45 milijonov din pravljeno same s prašiči! Zadružna ima sklenjenih 800 pogodb za rejo prašičev. To niso reje samo iz njenega območja, ampak jih je čedalje več tudi iz območja drugih zadruž.

like naloge. S starim načinom obdelave in mešanči sort danes ne gre več. To so spoznali že mnogi vinogradniki. Prvi so pričeli načrtno obnavljati vinograda na Grabrovcu, potem so se odločili nekateri tudi v Bolgradu. Sedaj se dogovarjajo za načrtno obnovo 5 ha vinogradov v Dradičih. Najtežje je pričeti, ko pa pričnejo, gre laža.

Nekaj jih je zadružna odkupila že nad dva tisoč (v skupni teži nad 200.000 kilogramov). Pri povprečni ceni 225 din za kilogram pomneni to 45 milijonov din pravljeno same s prašiči! Zadružna ima sklenjenih 800 pogodb za rejo prašičev. To niso reje samo iz njenega območja, ampak jih je čedalje več tudi iz območja drugih zadruž.

V kmetijski proizvodnji se KZ Subor lahko usmeri le v

kmetijska zadružna Subor pri Metliki je imela dosedaj že precej lepih uspehov. V zadnjem času je prepustila odkup živine Kmetijski zadružni Metlika, za kar dobi suborskemu del pravljive. Težko ali skoraj nemogoče je dopovedati živinorejcu, da dobi za živinice doma prav toliko kot na sejmu. On žene na sejmu, ne gleda, kako bo tam prodal. Stara navada.

V kmetijski proizvodnji se KZ Subor lahko usmeri le v

Podoba s Suborjem nad Metliko; spredaj osnovna šola narodnega heroja Martina Južine

nativ odnesel precej zemlje v vas. Namesto, da bi spomladis poskrbeli za zavarovanje novega vinograda pred naliči, so se dajali med seboj za drobnarje in okoli gradnje ceste.

stanka pod vplivom letošnjega vinskih pridelka. Šestanek so odložili. Poznavalcii svetujejo, naj bi v bodoči v teh krajih, dokler bo kaj mokrote v kletih, sklicevali sestanke zjutraj.

Vas Prahovo bilo Nego.

ob Donavi je prav res vas kolesarjev, saj šteje 450 hiš in čez 300 koles. To je prvi rekord. Drugi je pa ta, da ima vas 5 kolesarskih prvakov,

med njimi tudi eno ženo.

Kolesarska vas

Vas Prahovo bilo Nego. ob Donavi je prav res vas kolesarjev, saj šteje 450 hiš in čez 300 koles. To je prvi rekord. Drugi je pa ta, da ima vas 5 kolesarskih prvakov,

med njimi tudi eno ženo.

Pohod bi bil predvsem in prenaporen, če bi ga hoteli vsega presečati.

Jajce je stare in znamenito mesto ob sotočju Drave in Dravice. Tudi to mesto je izredno modernizirano. Kdo ga je videl pred desetletjem, ga sedaj ne bi spoznal. Mesto ima polno zanimivosti, zato smo ostali tam kar dva dni. Najprej smo pohiteli v muzej NOB, kjer je bilo godovinsk II. zasedanja AVNOJ. Stavba, ki je bila kasneje popolnoma porušena, je danes lepo obnovljena. Oder in njegova bližina sta tako urejena kakor za časa zasedanja. Povod okrog pa je nastelo številni anambarji, zelja vseh uspehov.

Edina med sečiljami, ki je bila životlina, je bila dramatska sekacija.

Tudi slapoje reke Drave smo si ogledali. Tam je neprestan vodni nivoj v tujih turistov, ki uživajo te naravne lepoty.

Z zanimanjem smo si ogledali lepo, staro bosensko mesto, kjer se počasi strani modernizirajo, po drugi pa skupa ohranijo vse značilnosti preteklosti.

Ko smo si hoteli ogledati najstarejši del trdnjave, žal spet nismo mogli dobiti ključa.

V Jajcu smo zaključili naš pohod. Pred nami je bila še pot z vlaškom v Pale pri Sarajevu, kjer je bil II. zlet tabornikov Jugoslavije.

Veseli smo bili, da smo vse težave tako dolge počasno prečrpljali.

Načelnički zavod je bil spomemben.

T R E B N J E Občinski ljudski odbor

Občinski komite ZKS
Občinski odbor SZDL
Občinski odbor ZVVI
Občinski sindikatni svet

TRGOVSKO PODJETJE s poslovnicami v Trebnjem in Mirni
ČEVLJARSKO PODJETJE TREBNJE
KROJASKO PODJETJE
MIZARSKO PODJETJE
ZAGA
PEKARIJA
KMETIJSKA ZADRUGA

TUDI V BODOČE SE BOMO POTRUDILI,
DA USTREŽEMO VAŠIM ŽELJAM!

CILJ UPRAVNega ODBORA JE S KVALITETO IZDELAVO ZADOVOLJITI DELOVNE LUDI!

„KERAMIKA“
NOVO MESTO

Elektro

NOVO MESTO
pozdravlja vse potrošnike električne energije in se jim priporoča

PRIZNANO DOBRA VINA IN ODLIČNE HRANO DOBITVE VEDNO V

HOTELU
„KANDIJA“
NOVO MESTO

LESNA INDUSTRIJA
IN VALJČNI MLIN

ZORA'
CRNOMELJ

TRGOVINSKA ZBORICA
ZA OKRAJ

NOVO MESTO

pozdravlja svoje člane in jim želi še več delovnih uspehov.

Cestitkam ostalih koletivov se pridružuje tudi

TEHNIČNA SEKCIJA
UPRAVE ZA CESTE
LR SLOVENIJE

NOVO MESTO

s posebnimi cestitkami vsem cestarjem in uslužencem,

TRGOVSKO PODJETJE

»PREHRANA«
Novo mesto

Prevozništv

Novo mesto

Kmetijsko gozdarsko poselstvo
NOVO MESTO

s svojimi gozdnimi obrati:

Novo mesto, Straža, Poljane, Crmošnjice, Crnomelj, Kostanjevica in Mokronog

ter kmetijskimi obrati:

Zalog, Poljane-Soteska, Crmošnjice in Birčna vas.

INDUSTRIJA PERILA
NOVO MESTO

IZDELUJEMO VSE VRSTE MOŠKEGA PERILA PRIZNANE KVALITETE

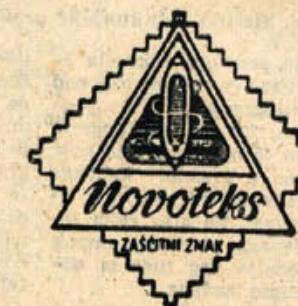
Okraina zadružna zveza Novo mesto

GOSPODARSKA POSLOVNA ZVEZA
GOZDARSKA LESNA POSLOVNA ZVEZA
ZADRUŽNA HRANILNICA IN POSOJILNICA
KMETIJSKA PROIZVJALNA ZVEZA ČRNOMELJ
VSE NAŠE DELO UTRJUJE POT V SOCIALIZEM!

Rog

trgovsko podjetje en gros
NOVO MESTO

pozdravlja vse poslovne prijatelje in se jim priporoča!

novoteks
NOVO MESTO

IZDELUJE PRVOVRSTNE TEKANINE ZA ŽENSKA IN MOŠKA OBLAČILA V MODNIH BARVAH. GENJENIM ODJEMALCEM SE PRIPOROČAMO!

TEGLOVSKO PODJETJE
„Potrošnik“

Velika izbira — nizke cene!

CRNOMELJ

Pozdravljamo kmetovce v naši občini in jim želimo kar največ uspehov pri dvigu kmetijstva!

Kmetijska zadruga Straža

OKRAJNI ZAVOD
ZA SOCIALNO ZAVAROVANJE

Novo mesto

»Kovinar«

strojno in stavbno ključavnictvarstvo, kleparstvo, kovaštvo, popravilo tehnic, mehanike in galvanizacije

Novo mesto

MIZARSKA DELAVNICA BROD

D. SMIHEL
pri Novem mestu
telefon
Novo mesto 148

TRGOVSKO PODJETJE

Železnina

Novo mesto

vam nudi v svojih poslovalnicah prvovrstno blago po zmerskih cenah!
Oglejte si naše zaloge!

CE BOSTE IMELI UDOBNO IN KVALITETNO POHISTVO,
BO VAS DOM PRIJETNEJŠI! ● OGLASITE SE PRI NAS —
POSTREGLI VAS BOMO NAJSODOBNEJE IN PO VASIH
ZELJAH!

KMETIJSKA ZADRUGA

ČRNOMELJ

se
toplo
priporočal

Obiščite naše zdravilišče, zadovoljili Vas bomo s prvovrstno hrano in zdravilnimi kopališki! Stalno imamo na zalogi razne vrste vin priznane kvaliteti!

ZDRAVILIŠČE
Doleniske
Toplice

VLAGAJMO VSE SILE ZA VEČJO DELOVNO STORILNOST, KAJTI Z NJO SI GRADIMO BOLJSE ŽIVLJENJSKE POGOJE.

Občinski ljudski odbor Mirna

Občinski komite ZK
Občinski odbor ZB
Občinski odbor SZDL
Občinski komite LMS
Občinski odbor ZVVI

in podjetja:

TOVARNA SIVALNIH STROJEV ● »DANA« — destilacija alkoholnih pišč ● KMETIJSKA ZADRUGA SENTRUPERT ● KMETIJSKA ZADRUGA MIRNA ● TRGOVSKO PODJETJE SENTRUPERT

Proizvajamo kvalitetno obutev!
Kupujte naše izdelke!

ČEVLJARSKO PODJETJE

»BOR«
DOLENJSKE TOPLICE

Cenjenim odjemalcem in dobaviteljem se priporoča

Kmetijska zadruga DOLENJSKE TOPLICE

★

Okrajna obrtna zbornica
NOVO MESTO

„MIZARSTVO“

Novo mesto

Frančiška Lovšin - 90-letnica

V sredo 27. novembra bo praznovala LOVŠINOVA MAMA na Vinici ob Kolpi 90. leto življenja. Dolgi 90 let, izpolnjensih z materinstvom, ljubeznijo do ljudstva in domačega kraja, je za njo; jubilantka jih z bistrim spominom spremila tja v otroška leta po 27. novembri 1867, ko se je rodila v znani Mihelčevi družini na Vintci. Njen oče se je kot tlacan udeležil vinškega upora proti fevdalizmu leta 1848. Porodila se je s šolskim upraviteljem Francem Lovšinom, zaslужnim javnim delavcem, ki je bil tudi eden izmed idejnih voditeljev vinškega upora leta 1919. Imela je pet otrok; s trudom in

uglednim poštovanjem sta jih z možem spravila v šole in h kruhu, da so postali napred-

Sklapljenka je v ožjem so- rodstvu s pesnikom Otonom Zupančičem; za njegovega življenja sta bila najboljša prijatelja. Ob 70-letnici ji je podaril knjigo zbranih pesmi s temelje posvetilom:

•Rešila si ne eno zagonetko, prehitela si za dobro me desetletko, in napovedala mi tekmovanje, velja — pa dirkajava, vse za stoljetko!•

Njen tekmac je žal že mnogo prej omagal, Lovšinova mama pa je še vedno mladega srca, polna nezlomljive volje in veseljje do življenja. Dva prostora v svoji hiši in del vrta je dala v trajno uporabo za muzej in spomenik velikemu pesniku.

Znanci, prijatelji in sorodniki Lovšinovi mami in njene lepemu jubileju toplo vočimo vse najboljše in ji iskreno želimo: še na mnoga združenja.

Janez Vitkovič

Potreben posvet

Pred pričetkom pouka na Kmetijsko-gospodarski šoli v Birčni vasi je sklenilo upraviteljstvo šole sestank staršev mladincev in mladink, ki obiskujejo pouk.

V osnovni šoli se je zbral lepo število staršev, ki so zanimanjem poslušali predavanje o pomenu izobraževanja kmetijske mladine. Posebno pa gre priznanje predsedniku KZ v Birčni vasi tov. Karlu Grilu, ki je govoril o pomenu teh šol ter obljubil tudi materialno pomoč. Kmetijska zadruga se zaveda, da bo imela veliko korist, če bo mladini — bodoči gospodarji in gospodinje — izobražena.

Razpravljalci so tudi o pripravah za Novoletno jelko. Njena hiša je bila zatočišče borcem za svobodo. Vrata njenega doma so jina bila vselej na široko odpira. Tu se je tudi ustavila in prenočevala delegacija slovenskih odposlancev na svoji zgodbinski poti v Jajce v jeseni 1943. leta.

Med okupacijo je Lovšinova mama mnogo pretrpela.

Janez Vitkovič

-bl-

Težave prvošolčkov

S sestanka staršev otrok, ki obiskujejo prvi razred novomeške gimnazije

Pred dobrim mesecem je bil skupni sestanek vseh staršev tistih otrok-djakov, ki obiskujejo prvi razred gimnazije v Novem mestu. Ravnateljica gimnazije prof. Palmira Kasenskova je povedala marsikaj zanimivega o delu naših otrok in težavah, ki jih imajo z njimi profesorji. Kar potreben in koristno je bilo to srečanje, saj nas je bilo zbranih nad 180 ljudi, kar pomeni, da se dobro zavedamo, kaj pomenujeta vroča in izobraževanje mladega rodu.

Minilo je obdobje prve redovalne konference. Otroci so prinesli domov obvestila, iz katerih je bilo razvidno, kako in kaj.

Ta ali oni bo morda dejal, da je bil kriterij ocenjevanja prestrog. Mislim, da nima prav. Tak način ocenjevanja je pravilen zato, ker se moramo zavedati, da je znanje našim otrokom nujno potrebno in da mora biti to znanje čim solidnejše.

Zbrali smo se ponovno, vendar tokrat ne vsi skupno, klicali so nas razredniki po razredih.

Naj opisem, kako je bilo na sestanku, ki ga je vodil prof. Milan Smerdu, razrednik I. razreda.

V referatu nam je orisal probleme pri pouku posameznih predmetov. Iz slovenščine so bili ob tej redovalni konferenci slabo ocenjeni le 4 dijaki izmed 40, kar pomeni, da je znanje pri večini še kar solidno. Najslabšim je priporočil naj glasno berejo in se vadijo samostojnega pripovedovanja in obnavljanja snovi. Pri latinsčini je težava zato, ker so učenci površni, zavoljitega je bilo negativno ocenjevanje kar 13 dijakov. Ta jezik

• NAROCAJTE • IN SIRITE • DOLENJSKI LIST!

S seje okrajne zveze PARTIZAN

Na zadnjem sejtu Okrajne zveze Partizana Novo mesto je predsednik tov. Čmerek-Bor pozorel o seji upravnega odbora Zvezde Partizan. Ta je bila pred kratkim sklicana v Ljubljani, da bi razpravljali o stanju v organizaciji Partizana, in o trenjih, ki so pojavila med posameznimi člani upravnega odbora. Trenja so postalita očitna pri posvetu v Kranjski gorici in zlasti po objavi zvezdevskega predsednika tov. Ribičiča. Večina društev v Okrajini zvez Partizana je ugodno nastanila v to izjavu. Strinjali so se da je treba vse pojasniteljno pojasniti v organizaciji odpraviti. Zastarele in preteživo oblike dela je treba nadomestiti z novimi, na prednejsimi in bolj elastičnimi.

F. M.

Izvršujemo prevoze s tovornimi avtomobili in avtobusi po nizkih cenah!

TOVORNI IN AVTOBUSNI PROMET „GORJANI“

Novo mesto

Za največji praznik narodov Jugoslavije — Dan republike — pozdravljamo vse šeferje in sorodna podjetja, kakor tudi vse potnike, ki potujejo po lepi Dolenjski!

OB OBLETNICI ROJSTVA NOVE JUGOSLAVIJE.
CESTITAMO IN POZDRAVLJAMO VSE CESTARJE,

DELAVE IN USLUŽBENCE,

ZELEC JIM SE NADALJNJIH USPEHOV PRI DELU!

Okraina uprava za ceste NOVO MESTO

DOLENJSKI LIST

DOLENJSKI OBVEŠČEVALEC

Tedenski koledar

Sreda, 27. nov. — Bernard, Cetrtek, 28. nov. — Jakob, Petek, 29. nov. — Stananovitev nove Jugoslavije.

Sobota, 30. nov. — Andraž, Nedelja, 1. dec. — Marjan, Ponedeljek, 2. dec. — Blanca, Torek, 3. dec. — Franc.

SONCE: 1. decembra vzhaja ob 7.23 in zahaja ob 16.18. Dan je dol 8 ur in 55 minut.

LUNA: 29. novembra ob 7.57 pr-v krajec.

V upravi lista (600-57).

PRODAM SKORAJ NOV STROJ za izdelovanje stresne opake (na 1 velik rob) in 40 leženjih modelov. Cena približno 100.000 din.

PRODAM dvostanovansko hišo v Kandiji pri kolodvoru. Naslov v upravi lista (602-57).

VODNO ČRPALEK BERKEL na 2 cilindra, v dobrem stanju, prodam po Grobošček Janjo.

NOV MESTO: po Šentjurju.

Cena ugodna. Ponudbe na naslov T. M. Stara vas 1. posta Skocjan.

PRODAM ZLATO za zobe. Naslov v upravi lista (600-57).

PRODAM SKORAJ NOV STROJ za izdelovanje stresne opake (na 1 velik rob) in 40 leženjih modelov. Cena približno 100.000 din.

PRODAM dvostanovansko hišo v Kandiji pri kolodvoru. Naslov v upravi lista (602-57).

OBVESTILA

Za pitanje goveje živine sklepamo pogodbe po izredno ugodnih cenah. Nudimo kredit za nabavo živine in močnih krmil. Najboljše rezultate živine bomo nagradili KMETIJSKA ZADRUGA ZUZEMEK.

okrožno sodišče, da bi bil Praprotni Ivan obveščen z zakonskočno otroka Krese Marije iz Gornjih Šutic in se ji zahvaljuje, da je odstopila od zasebne tožbe.

Praprotnik Angela

okrožno sodišče, da bi bil Praprotni Ivan obveščen z zakonskočno otroka Krese Marije iz Gornjih Šutic in se ji zahvaljuje, da je odstopila od zasebne tožbe.

Praprotnik Angela

okrožno sodišče, da bi bil Praprotni Ivan obveščen z zakonskočno otroka Krese Marije iz Gornjih Šutic in se ji zahvaljuje, da je odstopila od zasebne tožbe.

Praprotnik Angela

okrožno sodišče, da bi bil Praprotni Ivan obveščen z zakonskočno otroka Krese Marije iz Gornjih Šutic in se ji zahvaljuje, da je odstopila od zasebne tožbe.

Praprotnik Angela

okrožno sodišče, da bi bil Praprotni Ivan obveščen z zakonskočno otroka Krese Marije iz Gornjih Šutic in se ji zahvaljuje, da je odstopila od zasebne tožbe.

Praprotnik Angela

okrožno sodišče, da bi bil Praprotni Ivan obveščen z zakonskočno otroka Krese Marije iz Gornjih Šutic in se ji zahvaljuje, da je odstopila od zasebne tožbe.

Praprotnik Angela

okrožno sodišče, da bi bil Praprotni Ivan obveščen z zakonskočno otroka Krese Marije iz Gornjih Šutic in se ji zahvaljuje, da je odstopila od zasebne tožbe.

Praprotnik Angela

okrožno sodišče, da bi bil Praprotni Ivan obveščen z zakonskočno otroka Krese Marije iz Gornjih Šutic in se ji zahvaljuje, da je odstopila od zasebne tožbe.

Praprotnik Angela

okrožno sodišče, da bi bil Praprotni Ivan obveščen z zakonskočno otroka Krese Marije iz Gornjih Šutic in se ji zahvaljuje, da je odstopila od zasebne tožbe.

Praprotnik Angela

okrožno sodišče, da bi bil Praprotni Ivan obveščen z zakonskočno otroka Krese Marije iz Gornjih Šutic in se ji zahvaljuje, da je odstopila od zasebne tožbe.

Praprotnik Angela

okrožno sodišče, da bi bil Praprotni Ivan obveščen z zakonskočno otroka Krese Marije iz Gornjih Šutic in se ji zahvaljuje, da je odstopila od zasebne tožbe.

Praprotnik Angela

okrožno sodišče, da bi bil Praprotni Ivan obveščen z zakonskočno otroka Krese Marije iz Gornjih Šutic in se ji zahvaljuje, da je odstopila od zasebne tožbe.

Praprotnik Angela

okrožno sodišče, da bi bil Praprotni Ivan obveščen z zakonskočno otroka Krese Marije iz Gornjih Šutic in se ji zahvaljuje, da je odstopila od zasebne tožbe.

Praprotnik Angela

okrožno sodišče, da bi bil Praprotni Ivan obveščen z zakonskočno otroka Krese Marije iz Gornjih Šutic in se ji zahvaljuje, da je odstopila od zasebne tožbe.

Praprotnik Angela

okrožno sodišče, da bi bil Praprotni Ivan obveščen z zakonskočno otroka Krese Marije iz Gornjih Šutic in se ji zahvaljuje, da je odstopila od zasebne tožbe.

Praprotnik Angela

okrožno sodišče, da bi bil Praprotni Ivan obveščen z zakonskočno otroka Krese Marije iz Gornjih Šutic in se ji zahvaljuje, da je odstopila od zasebne tožbe.

Praprotnik Angela

okrožno sodišče, da bi bil Praprotni Ivan obveščen z zakonskočno otroka Krese Marije iz Gornjih Šutic in se ji zahvaljuje, da je odstopila od zasebne tožbe.

Praprotnik Angela

okrožno sodišče, da bi bil Praprotni Ivan obveščen z zakonskočno otroka Krese Marije iz Gornjih Šutic in se ji zahvaljuje, da je odstopila od zasebne tožbe.

Praprotnik Angela

okrožno sodišče, da bi bil Praprotni Ivan obveščen z zakonskočno otroka Krese Marije iz Gornjih Šutic in se ji zahvaljuje, da je odstopila od zasebne tožbe.

Praprotnik Angela

okrožno sodišče, da bi bil Praprotni Ivan obveščen z zakonskočno otroka Krese Marije iz Gornjih Šutic in se ji zahvaljuje, da je odstopila od zasebne tožbe.

Praprotnik Angela

okrožno sodišče, da bi bil Praprotni Ivan obveščen z zakonskočno otroka Krese Marije iz Gornjih Šutic in se ji zahvaljuje, da je odstopila od zasebne tožbe.

Praprotnik Angela

okrožno sodišče, da bi bil Praprotni Ivan obveščen z zakonskočno otroka Krese Marije iz Gornjih Šutic in se ji zahvaljuje, da je odstopila od zasebne tožbe.

Praprotnik Angela

okrožno sodišče, da bi bil Praprotni Ivan obveščen z zakonskočno otroka Krese Marije iz Gornjih Šutic in se ji zahvaljuje, da je odstopila od zasebne tožbe.

Praprotnik Angela

okrožno sodišče, da bi bil Praprotni Ivan obveščen z zakonskočno otroka Krese Marije iz Gornjih Šutic in se ji zahvaljuje, da je odstopila od zasebne tožbe.

Praprotnik Angela

Ob 15-letnici ustanovitve pionirske organizacije Pesem dolenjskih pionirjev

Partizanska pesem, ki se je razvila iz ust naših borcev in boderla naše narode v ljudski revoluciji, je postala kaj kmalu tudi last naših najmlajših. Kako pogumno so prepevali partizanske pesmi na šternih predstavah, vendar pa so si močno želeli prav svojo pionirska partizanska pesem. Dolgo so proslili zanj, posebno belokranjski pionirji niso dali miru prej, dokler jim ni naš dolenski rojak partizanski komponist Marijan Kozina napisal in uglasbil pesem »Slovenski pionirji«, ki je postala himna belokranjskih pionirjev, sedaj pa je himna vseh slo-

venskih pionirjev. Tudi pojedna vzgojiteljica iz Novega mesta Marija Dernovščka ni pozabila dolenskih pionirjev in jim je napisala pionirska kolo, ki je zamikalo partizana Milana Apita in ga je že julija 1944 v Vojni vasi pri Crenomlju tudi uglasbil. Tako so dobili mladi Belokranjec spet novo pionirska pesem, ki so jo radi prepevali. Isto besedilo je jeseni 1944 uporabil za melodijo znano glasbenik Radovan Gobec in so jo prvič zapeli pionirji iz Gornjega gradu na svoji prostavi. V naši sončni Beli krajini pa so nastale še druge partizanske o-

Domača, čeprav grenka . . .

V neki vasi v našem okraju se na delavnici popoldne ustvari lep avto Amerikanca, dolenskega rojaka, ki je po dolgih letih prišel domov na

Šofer s solunske fronte

V Požarevcu živi šofer Peter Bilav, ki je začel voziti avto že takrat, ko je bilo v vsej Srbiji le pet motornih vozil. »V tridesetih letih vožnje,« pravi sam, »sem prevozel nad tri milijone kilometrov, brez slehene nesreče. No, nekaj sem povozil kokoš, pa se mi zdi, da še ta nezgoda ni bila po moji krividi.«

Ko je na Solunski fronti vozil komandanta konjeničke divizije, se mu je avto večkrat pokvaril. Ko sta nekot spet tako občičala, ker se je pokvaril akumulator, ga je vpravjal polkovnik, kaj se je zgodilo. »Električni tok mi je pobegnil,« je odgovoril šofer Bilav. Polkovnik je molče stopil iz avta in čisto resno začel po cesti iskitati tok ... Med raznim osebnostmi je Bilav vozil takrat tudi polkovnika Hooverja, komandanta Rešilne vojske, ki je kasneje postal predsednik ZDA.

Moderni sadovnjaki v Makedoniji

Posebna komisija strokovnjakov je za LR Makedonijo izdelala perspektivni plan za 8.000 hektarov modernih sadovnjakov plantaznega tipa. Največ teh sadovnjakov bo v znamen sadarskem področju okrog Prespanskega jezera. Obnovili bodo pa tudi dosedanje sadovnjake, ki zajemajo okrog 9.000 hektarov. Računa, da se bo letini pridelek sadja v Makedoniji kmalu dvignil od dosedanjih 50 na 100 tisoč ton.

Dvorepo pujska

Svinja Milana Petrovića iz Indžije (Srbija) je skotila dva pujska; vsak ima tri uhlje in dva repa.

Ilustracija iz knjige »Doživljaji Nikoletine Bursać«

Nikoletina Bursać, partizanski deseter, se je ustavil pri materi za čez noč. Sedti ob oknu, s prstji bobna po mizi in s strogim izrazom na licu posluša starčino priporočovanje.

»Sinko moj, samo tebo naj mi ljubi bog in sveta nedelja obhranja v življenju, za vse drugo me ni skrb.«

Nikoletina nič ne odgovori, samo odbjajoče prhne in molče ponudi tobakočico Italijanu, ujetniku, ki že od zdavnaj živi in dela tu, pri Nikolovici materi.

»Kaj ljubi bog ne bo dal, da se ta tvaja vojska že kaž kmalu konča?« se stvara vprašuječe ozre v Nikoletino, ta pa samo kad je mrko zija v kot. Zraven njega na klopi pa Italijan boža mačko in ji čebija: »Dobro, dobro!«

Izmed vseh naših besed se je Italijan najprej naučil besedo »dobro« in čeprav zna zdaj že precejšnje število novih, najražišči uporablja to prvo, ker je najbolj govor, da bo z njo dobro opravil. Tako je zanj »dobro-dobro, kadar se grmenjem začne nevihta, dobro je, kadar mu nudijo jesti, kadar gonji svinjo ali kadar se odzive na otroški krik.«

Nikoletina se je dobrodošno namrgodil, pa gleda Italijana in mačko, potem pa se obrne k materi:

»A tale tvoj — ali jé mačke ali je to samo tako — propaganda?«

»Daj no, čaj! začudena odmahne starč, in se nasmeje Italijanu. »Od kod pa bo ve oral s karakterjem. Dežja niti treba ne bo.«

»Dobro, dobro! za vsak primer potrdi, saj je ujetnik in se nasmeje obema.«

Nikoletina se spet namršči, molči, nekaj zveči, potem pa se zravnava na stolu in se izkašja. Mati previdno dvigne glavo od ognjišča in čaka, kaj bo fant rekel.

»Mati, slovensko začne Nikoletina in z dlanjem udari ob mizo, »poslej da veš: ni boga!«

Starč se z greblico v roki prepadena zravnava. Kar ne more verjeti, da je prav sišala.

»Kaj si rekel?«

»Ni boga, si slišala?«

»Od kdaj pa to, sinko moj? Kaj pa ti je?«

»Od nočoj, da veš...«

Starč se prekršča in vzdihne:

»Od koga pa si to slišal — o, jaz ne-srečnica?«

»V četi sem slišal od komisarja. Povedal nam je zadnjic.«

Starč odmaja z glavo in z jezikom smokne ko ob silni nesreči,

»Kd' nam bo pa potem dajal ljubi dež, če ni boga?«

»Nihče. Kaj nam bo dež?« osorno odgovarja hrust. »Ko se osvobodimo, bomo nji-

ne bo.«

»Kaj pa je spet to, karakter, zaboga, otrok?«

Nikoletina se spet namršči, molči, nekaj zveči, potem pa se zravnava na stolu in se izkašja. Mati previdno dvigne glavo od ognjišča in čaka, kaj bo fant rekel.

»Oo sinko moj, sinko moj! toži stanka in se obrne k Italijanu. »Si slišal, otrok?«

»Dobro, dobro! malo splašen, a mirno pritridi Italijan, ki je opazil, da razpravljajo o nečem važnem.«

Nikoletina se izkašja, ko da preizkuša svoje govorno orozje, ir preide v napad:

»Kakšen bog neki! Kje si pa videla bog, če že ti ho veruješ vanj?«

Fant se ježi in nekam nedoločeno mram:

»Hm, grml! Kaj me izprašuješ, saj nisva v Šoli. Saj se ve, kaj grml.«

»Daj, povej, kaj je napada starke, ko začutti Nikolovo šibko točko.«

»Kaj se oprijemaš tega kot pijanc plo-

ta?« brunda hrust, »Ce si že tako navalila,

bom vprašal komisarja, potem boš pa vi-bom vprašal komisarja, potem boš pa vi-

deš dela.«

»Vprašaj, le kar vprašaj!« se opogumi

mati in se mu že kar posmehuje. »A kdo

nas je ustvaril, sin moj lepi, če ni boga?«

»Tudi te se ve.«

»Pri tebi se vse ve. Pa ko si že tako moder, kdo je ustvaril sonce, če ni boga?«

Nikoletina je viden, da ga bo nadaljnji razgovor pahnil v hude škrice, pa se je zatekel k višji sili:

»Bog s teboj, mati, nisem si jaz izmisli-

tega, ampak je tako prišlo iz štaba odreda.«

»Komanda pravi, da ni boga, potem ga ni pa mir besedit.«

»Zakaj pa precej ne poveš tako, sramo-

ta takšna!« ga prezirljivo prekine starca,

prav nič več huda na sira. Po rodru je

Ličanka, graničarka, še od svojih dedov

vajenje spôštoval vojsko in njene naredbe.

Zato nima ničesar niti proti tej o bogu.

Ce vojska reče, da ga ni, potem se pravi:

poslušati, zakaj vojska ve, kaj dela.

Z usodo pomirjenja se starca obrne k svojemu Italijanu in zmigne z rameni.

»No, Italijanček, si slišal: ni ga. Takšna

naredba je izšla pa si pomaga. Bog z nami

in s to hišo.«

»Dobro, dobro! pritegne Italijan.«

Resnično metliška

Na semanji dan prideta v Metliko dva starejša zakonca iz okolice, da bi kupila prasica za revo. Prisla sta zgodaj, pa ste se dogovorila, da bo ona obiskala neko znanko, njega pa okrog osmih poiskala na sejmišču.

Komaj se je žena odmaknila, je mož zavil in Makarju na silce, da si priveže dušo. Tu je bilo že več znancev, zato je mimogrede izpraznil tri sta kratke. Nekdo je povedal, da imajo pri Grbcu dober gožd. Od Grbca je šel mož z njenu enakim čez »place, da vidijo, kaj je naprodaj na štanci. Ce si že tam, kdo bi šel kar tako mimo Mežnarščeve gostilne! Stue ali dva se priležeta po goždu. Ampak, se spomni mož, sedaj je čas, da gre proti sejmišču, žena ga, gotovo že isče.

»Muči žena moja! Ti se nič ne boj, Dokler imaš mene, ne boš brez prasca pri hiši!«

Šampanjec — vino slovenskih trenutkov

Med najbogatejša vinška področja v Franciji, tej klasični deželi dobrin vina, spada Champagne, pokrajina ob bregovih reke Marne. Tukaj pridelujejo lažja bele vina, ki jih predelujejo v slavni šampanjec.

Šampanjec je pred 250 leti začel izdeloval dominikanski menih Perignon. Vino iz teh krajev več let zori v steklenicah, v katere dodajo sladkorino-likerski raztopinje; ta znova prevre in razvije ogljikovo kislino, ki peni in osvežuje šampanjska vina. Šampanjec spada med najbolj znana vina in ga pijejo ob slovenskih trenutkih, pridelavah in po-dobno.

NA SODISCU

»Razprava je pokazala, da ste z ženo zelo slabno ravnali, da ste vso plačo zapili, da ji niste dali skoraj nič in po-dobno, zato bomo zakon razvezali, ženi pa prisodili usak mesec po tisoč dñ.«

»Joj, tovaris sodnik, kako ste dobri. Jaz bi bom tudi dal včasih kak stotak, pri moji veri, da bom!«

NEKAJ OKROGLIH

GLEDALISKI BILJETER PRI ZOBARJU

»Kateri zob vas boli?«

»Balkon, prva vrsta, levo tretji.«

PREKOSIL GA JE

»Si slišal, neki pianist je štirinajst dni nepretrgoma igral na klavir...«

»To ni nič; jaz že sedem let nepretrgoma igram na loterijski.«

PREDRAGO JE

»Tako, vi ste sredi Pariza, na najbolj prometni ulici ozemljali in udarili policija, ki je bil v službi. Obsojeni ste ne platio 500 frankov. Imate kakšno pripombo k tej razsodbi?«

»Hm, pripombo bi že imel, ampak po tej ceni je zame predrago...«

KLIN S KLINOM

Ford, kralj automobilov, predsednik sindikata avtomobilskih delavcev ob uvajajoči automatizacije v tovarnah:

»Gospod predsednik! Poizkusite od teh avtomatov dobiti sindikalno članarino.«

»Da, prav imate. Prosim, poizkusite vi tem avtomatom prodati vaše automobile!«

NA PREDVOLILNEM SESTANKU

»V volitve moramo pritegniti tudi žene...«

»Dobro si rekel! Jaz predlagam tri tovarisce... da bo uredile volišče.«

ZATO TOREJ

»Kaj vam tako ugaja v igri te igralki, da tako navdušeno ploskate?«

»Veste, nisem dobro videla, kako ima narejeno blizu, pa bi rada, da se enkrat pride na oder.«

EDINI VHOD

Zaljubljenec: »Srčana moja, povej mi, skozi katera vrata lahko pridem v twojo spalnico?«

»Skozi vrata poročne sobe na občini!«

Stanko Plesković

Kovinski neboličnik

</